

RODOLJUB.

Glasiło „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ in naročnikom „Slovenskega Naroda“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15. kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „**Narodni Tiskarni**“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „**Rodoljuba**“ ali pa odboru „**Slovenskega društva**“ v Ljubljani. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

19. števil.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1892.

II. leto.

Koroški Slovenci za narodno šolo.

Ni ga iz lepa naroda, kateremu bi bili sojeni tako trpki in žalostni dnevi, kakor narodu slovenskemu. Dan na dan mu je preboleti toliko britkih izkušenj, toliko grenkih prevar in izgubljenih nad, da se je le njega vstrajnosti in žilavosti zahvaliti, da ni obupal in omagal v tem težkem in neprestanem boji za svobodo in življenje. S tem britkejšimi čutili pa bije naš narod ta boj za svoj obstanek, ker mu je gledati, kako dobro se godi, kako lahko živé v Avstriji narodi, ki ne govoré v slovanski besedi. Dobro se jim godi in očetovski skrbi zanje vlada, mej tem ko nam povsod in pri vsaki priliki odtega svojo, neslovanskim narodom takó blagodarno roko. Niti mrvice pravice nam ne privošči sama od sebe, vse si moramo s težko silo in velikim naporom priboriti! Mirne duše gleda, kako nam zemljelačni tujci z nogami tep-tajo naše svete pravice, ki nam gredó po božjih in človeških zakonih. Ne ganejo je vse naše prošnje in prizadevanja!

Taka se godi vsem slovanskim narodom v Avstriji navzlic temu, da jim §. 19. drž. tem. zakona zagotavlja ravnopravnost z drugimi narodi. Toda gospodje tam gori na Dunaji, ki imajo besedo in ki ravnajo z usodo narodov, ti gospodje ne umevajo, da tudi Slovenec ljubi svoj materini jezik, in obljubiti in dati, to se jim zdi preveč.

Omenjeni paragraf avstrijskih zakonov govori tudi jasno, da se imajo dati vsakemu narodu narodne šole, šole, v katerih se ima podučevati na podlagi materinega jezika, kar je tudi čisto naravno. Toda, kako se izpolnjujejo določbe tega paragrafa? Na Kranjskem smo v tem pogledu sicer dosegli toliko, da imamo narodne ljudske šole, dasi se nam je stavljaló sto in sto zaprek. Tudi v druge šole se je jela slovenščina polagoma uvajati. Tako je pri nas na Kranjskem, pravimo, kjer odločuje v narodnih stvareh slovenska večina v deželnem zboru. Drugače pa je s Slovenci, živečimi po drugih deželah. Slovenci v Trstu in v Gorici si zamen prizade-

LISTEK.

Iz naše vasiće.

Slika.

I.

Prav tamkaj, kjer se križata pota, oni, ki vodi od vélike ceste pod hrib, in pa oni, ki se kakor kača vije cel čas pod hribom tja do sosedne fare Dobráve, stojé hiša in podi Krželjevi. Zadaj za hlevom se vije stezica navkreber do „Grička“, odkoder se vidi rodovito Savsko polje. Tik steze žubori studenček, čigar mrzla voda slovi po celi fari.

Bilo je pred leti.

Pri Krželjevih je gospodinjala jedinka udovca Krželja, sedemnajstletna Francika. Dva sina, prvega komaj leto starega, drugega pa ravno takrat, ko je dobil list za vojaški nabor, pobrala mu je smrt. Da bi pa vender

imel možkega pri hiši, vzel je neke revne udove sina za svojega.

V Blažetu — tako mu je bilo ime — dobil je čvrstega, veselega in delavnega mladeniča k hiši.

Marsikatero deklíško oko ozrlo se je rado za njim. Tudi Franciki je ugajal.

Stari Krželj pa je že naprej sam pri sebi sklenil zakon mej Franciko in Blažetom. Veselil se je, da ne pride njegovo posestvo v zapravljive roke, nego Blažé in Francika si lahko še bolj opomoreta, kakor si je on sam, ki je moral začeti iz nič. Radi tega je večkrat Franciki Blažéta hvalil in zdelo se mu je, da ji je to povšeč.

„Pač res, zelo priden je in rada ga imam kakor brata“, pritrjevala je Francika.

Sosedje so pa trdili, da bode Krželj Blažéta pokvaril, ker ga ima prerad in mu vse dovoljava, kar si le poželí.

Drugo pomlad, odkar je bil pri Krželjevih, moral je Blažé na vojaški nabor, in ker je bil brhek mladenič,

vajo, da bi se jim ustanovile narodne šole, dasi moledujejo zánje že leta in leta, na Štajerskem se jim ne godi dosti bolje, na Koroškem pa hoté Nemci kar s silo potujčiti našo deco. Vlada zavzema se za Nemce in Italijane, za Slovence pa nikjer; ona jih podpira proti vedno zvestemu slovenskemu narodu, dasi se ravno ta dva naroda kažeta očitno nasprotna naši državi. Le narodna požrtvovalnost, s katero smo si ustanovili našo prekrasno družbo sv. Cirila in Metoda, varuje nas ob jezikovnih mejah popolnega pogina.

Namenili smo se danes nekoliko osvetliti žalostne šolske razmere, v katerih je živeti našim Koroškim bratom. Odkar je v veljavi novi šolski zakon, bijejo Koroški Slovenci trd boj za slovenske šole. Ker jih je ta dolgotrajen boj prepričal, da jim v Celovci, kjer imajo vso šolsko upravo samo nemški gospodje v rokah, ni iskati pravice, obrnili so se minolo leto zaupno naravnost na Dunaj. Odposlalo je na visoko naučno upravo 33 slovenskih občin prošnje za slovenske šole. Nekoliko potem, dné 16. novembra 1891, pa je šlo odposlanstvo vrlih mož iz vseh slovenekih okrajev Koroških pod vodstvom državnega poslanca Murija sama na Dunaj, prosit naučnega ministra, da bi ugodno rešil te prošnje. Minister pa je ugodil samó prošnjam občine Št. Jakob v Rožni dolini, katera občina se je borila celih 13 let za slovensko šolo, in pa občine Tolsti Vrh, ostale prošnje je poslal deželnemu šolskemu svetu Koroškemu v rešitev. Nemški deželni šolski svet je izpodbijal na vse mogoče načine te prošnje, hkratu pa so namignili ti nemški gospodje iz Celovca vsem onim okrajem, iz katerih so se poslale prošnje na Dunaj, naj hité nabirati podpise zoper te prošnje, kateri se bodo poslali ministerstvu na Dunaj kot izjava, da je narod zadovoljen s takimi šolami, kakršne so. Nemčurski uradniki, učitelji in drugi njihovi pristaši delali so z vsemi mogočimi pripomočki in lovili podpise za omenjene izjave. In zares se jim je posrečilo v nekaterih okrajih, da so ulovili z nesramnimi

lažmi, zavijanji, obljubami in z žuganjem nekaj kmetov v svoje zanke. Te izjave so potem poslali deželnemu šolskemu svetu, le-ta pa ministerstvu na Dunaj. Kaj je storil nato deželni šolski svet s prošnjami, doposlanimi z Dunaja z naročilom, naj jih reši? — Prošnje tistih občin, v katerih se jim je posrečilo prislepariti nekaj podpisov zoper nje, so odbili kot neutemeljene, češ, saj se je narod sam izjavil, da je zadovoljen s sedanjo šolsko uredbo; prošnje, zoper katere niso dobili nič podpisov, pa ležé nerešene pri dotični oblasti. Pač dvoje teh prošën je rešil deželni šolski svet te dni, a kakó! Občinski odbor občine Globasnica v Velikovškem okraji se poteguje že lepo število let za slovensko šolo. Leto za letom je odbijal deželni šolski svet Koroški trdovratno vse dotične prošnje. Sedaj pa si je ta oblast premislila ter odredila, da je začetkom tega šolskega leta razdeliti do sedanjo dvojezično in dvorazredno ljudsko šolo v Globasnici v dve samostojni, jednorazredni ljudski šoli pod skupnim vodstvom, in sicer v šolo slovensko-nemško z dose danjo jezikovno uredbo in v šolo s slovenskim učnim jezikom. Na slovenski šoli se ima učiti nemščina začeniš s 3. šolskim letom po tri ure na teden. Isto rešitev dobila je tudi občina Žabnica v Kanaški dolini. Občinska odbora pa nista zadovoljna s tem odlokom, marveč bosta vstrajala pri svoji prvotni prošnji. In prav tako!

Take očitne krivice se torej godé Koroškim Slovencem, niti tega jim ne dovolijo, da bi se jim otroci podučevali v materinem jeziku. Toda vrli Koroški Slovenci ne mislijo odjenjati niti za las, temveč so sklenili, boriti se do zadnjega diha za svojo pravično stvar.

Mi samo želim bratom onostran Karavank, naj ne obupajo in ne omagajo v tem težkem boji, marveč da pogumno in vztrajno nadaljujejo zapričeto delo. Naposled se utegne vlada vender omajati, da stori, kar bi bila že davno storiti dolžna. Le pogumno naprej! Pravica končno mora zmagati. Do tedaj pa krepko in po svojih močeh podpirajmo svoje Koroške brate, da se jim bo

so ga potrdili in na jesen moral je zapustiti domačo vas ter odriniti v Gradec k vojakom.

Minilo je leto dnij.

Blažé je pošiljal žalostna pisma domov. Tožil je, kako ga mučijo pri vojaki, koliko lakote pretrpi, da nima perila in da ga tare še mnogo drugih težav.

„Koliko, koliko trpi revež, lakote bode umrl, v grob mi ga spravijo“, ternal je Krželj; „ko bi ga le mogel odkupiti“. Tudi Francika je milovala Blažéta, kar je godilo očetu, ki ji je od strani tudi že namignil o ženitvi. — — —

Toda od tistega časa, odkar je bila z Zorétovim Valentinom na blagoslovljeni pri sv. Volbenku, odkar je pri Vrbančku z njim plesala, od takrat smatrala je Blažéta le bratom.

Blažé je pisaril vedno bolj žalostna pisma. To pa je starega Krželja neznansko bodlo in ni družega mislil kakor to, kako bi odkupil Blažéta.

„V Gradec pojdem k majorju in generalu, pa mi ga morajo pustiti, naj velja kar hoče. Če me pa ta dva ne uslišita, pa se popeljem na Dunaj prav pred svitlega cesarja“.

Francika ga je tolažila, češ da je že veliko drugih prestalo vojaška leta, da bode Blažétu še koristila vojaščina, ker se bode navadil potrpežljivosti in vztrajnosti, spominjala je Zaplotnikovega Loreta, ki se je tako olikal in obdelal pri vojaki.

Tako je govorila očetu, pa zdelo se ji je, da ji iz oči beró, da ne govori prav iz srca. Rada je imela Blažéta, rada kakor brata, da bi se pa vrnil, pa posebno sedaj, ko ji je Valentin tako na srce prirasel, sedaj, da bi se vrnil in bi ga morala vzeti po očetovi volji, to jo je skrbelo. Skušala je očeta pregovoriti, da ne bi odšli v daljno mesto odkupovat Blažéta. — — —

Vsak večer je prihajal Valentin k ograji Krželjevega vrta, ter se pogovarjal s Franciko. Zatrjeval ji je, da jo ima raje kakor ves svet, da bi v ogenj šel zánjo,

moči vzdržati, dokler tudi zanje ne pride rešilni dan. Družba sv. Cirila in Metoda ima prekrasen namen, da varuje slovensko deco kakor drugje, tako v prvi vrsti tudi na Koroškem, potujčevanja v šoli. To pa bo

mogla storiti le tedaj, ako bode dobivala potrebne podpore. Slovenski kmet, obrtnik in trgovec spominjaj se torej te družbe, kadar hočeš storiti dobro delo in zares krščansko delo.

Pogled na minolo zasedanje deželnega zbora Kranjskega.

Deželni zbor se je otvoril, kakor smo poročali, 9. m. m. Deželni glavar g. Detela pozdravi gg. poslance in deželnega predsednika gosp. barona Winklerja in zakliče trikrat „Slava“ presvitlemu cesarju. Deželni predsednik gosp. baron Winkler pozdravi poslance in izreka nado, da bo zasedanje koristno za deželo. Za reditelja volita se poslanca: Kersnik in baron Lichtenberg, za verifikatorja pa poslanca: Stegnar in dr. Schaffer. Na to volita se finančni ter upravni in gospodarski odsek. V finančni odsek so voljeni gg. Murnik (načelnik), baron Schwegel (namestnik), dr. Papež, Žitnik, vitez Langer, Hribar, Klun, Luckmann, Šuklje, Višnikar in dr. Vošnjak. V upravni in gospodarski odsek so voljeni gg.: Kersnik (načelnik), baron Lichtenberg (namestnik), vit. Langer, Kavčič, Lenarčič, baron Rechbach, Murnik, Pakiž, dr. Papež, Povše in dr. Tavčar.

V drugi seji, dne 15. m. m., izroči se najprvo več računov, proračunov in prošenj finančnemu odseku, neka cestna zadeva upravnemu odseku, nato pa poročajo v imenu finančnega odseka: 1. Poslanec Klun o računskem sklepu normalno-šolskega zaklada za leto 1891. Pri resoluciji glede strogega izterjevanja šolskih glob vnela se je debata, katere so se udeležili poslanci gospodje: Klun, Stegnar, Lenarčič, Kavčič, Šuklje in Hribar. Naposled obvelja resolucija finančnega odseka, da je vlado naprositi, da se skoro izterjajo zaostale šolske globe. Računski

sklep se je vzel na to odobrilno na znanje. 2. Isti poslanec o izkazu glede gospodarjenja s kranjskim učiteljskim pokojninskim zakladom za l. 1891. Izkaz se odobri. 3. Isti poslanec o proračunu zaklada učiteljskih pokojnin za leto 1893. Potrebščine je 27.980 gold., pokritja pa 10.064 gld., torej primankljaja 17.944 gld., kateri se bode pokrili iz deželnega zaklada. Proračun se potrdi. 4. Posl. Hribar o računskem sklepu deželnega posojilnega zaklada za l. 1891., kateri se vzame odobrilno na znanje. 5. Isti poslanec o proračunu tega zaklada za l. 1893. Skupna svota pokritja znaša 127.330 gld., potrebščine 210.740 gld., je torej primankljaja 83.410 gld., kateri se bode pokrili iz deželnega zaklada. Proračun se potrdi. 6. Poslanec Žitnik o prošnji odgonskega sprevednika Karola pl. Novaka v Ljubljani za zvišanje plače. Plača se mu poviša od 360 gld. na 400 gld. 7. Isti poslanec o prošnji več posestnikov iz Šmartna pri Litiji in drugih za odškodnino povodom preložitve ceste čez Wagenšperk. Prošnja izroči se deželnemu odboru v rešitev.

V tretji seji, dne 21. m. m., izroči se najprvo več prošenj in poročil dež. odbora dotičnim odsekom, potem pa poslanec Klun in tovariši stavijo glede na to, da se vkljub veliki potrebi ne ustanovi zopet gimnazija v Kranji, in glede na to, da se za prvi razred nižje gimnazije v Ljubljani ni dovolila prepotrebna tretja vzporednica, do c. kr. deželne vlade sledeča vprašanja:

in ona mu je preko ograje podala roko in ga tako milo, tako nežno gledala.

„Francika le ti, le ti bodeš moja ali pa nobena. Gorjé mu, kdor bi mi stopil na pot“. — — —

Krželju ni hotela misel iz glave, da mora odkupiti Blažeta. Ko je bilo na polji precej podelano, krenil jo je po Blažeta v Gradec. Francika pa je doma molila za očeta, da se jim ne bi na potu kaj hudega pripetilo, da bi Blažetu pomagali, toda le toliko pomagali, da bi manje trpel, nikakor pa, da bi se že sedaj vrnil, ko ona tako goreče ljubi Valentina. Molila je za Blažeta, priporočala ga Bogorodici, ali vender ne bi rada, da bi se izpolnila očetova želja.

Z Valentinom je govorila vsak večer. Pripovedal ji je, kako si bodeta uredila bodoči dom, kako bode ona gospodinjala, on pa gospodaril. ...

Bila je srečna; le misel, da bi se utegnil Blažé nadomoma vrniti, jo je težila.

Krželj ni bil srečen v Gradcu. Povedali so mu, da je njegov posinovljenec pobegnil od vojakov, da ga go-

sposka zasleduje, da se Bog ve kje klati, da je mogoče mej tatovi ali pa so ga že skrivaj kje pobili. Ta novica zadela je Krželja kakor strela iz jasnega. Je li mogoče? Njegov dobri Blažé! Krželj se je vrnil čmeren domov.

Franciki ni povedal takoj vsega, le počasi ji je odkrival svojo boleost. Ona pa se je zelo prestrašila, misleč, da je sama morda temu kriva, ker je na tistem želela in molila, da se ne bi vrnil Blažé.

Krželj se je vidno staral, občeval ni z ljudmi, mislil je le na Blažeta, nesrečnega Blažeta ...

* * *

Lansko leto sem se zopet vrnil v domačo vas, kjer me že več let ni bilo, in odkoder nisem dobival poročil. Obiskal sem stara mesta ter povpraševal nekdanje znanke o tem in onem. Neko jutro se namenim na Baharjev studenec, da pokusim vodo, če je še tako dobra kakor nekdaj. Šel sem mimo Krželjevega posestva, katero je bilo na novo sezidano. Že vnanje lice je kazalo, da ima skrbnega gospodarja. Pred vežo igrala sta deček in deklica, zdrava ko ribi. Ob Baharjevem studenci sem po-

1. Zakaj krati vis. c. kr. učna uprava naši slovenski ukaželjni mladini pravico do vstopa v gimnazijo?

2. Ali jej je resna volja, da popolni slovensko nižjo državno gimnazijo v Ljubljani v osemrazredno popolno gimnazijo in jej preskrbi novo poslopje?

3. Ali se ni še vis. c. kr. učna uprava prepričala o potrebi, da z ozirom na tolikoštevilne prošnje in oglase za vsprejem v gimnazije vender že zopet otvori toliko potrebno in obče zaželjeno gimnazijo v Kranju?

Poslanec Hribar in tovariši interpelujejo vlado zaradi javnih slovenskih napisov v Ljubljani. C. kr. deželna vlada obustavila je sklep mestnega zbora ljubljanskega, po katerem so se imeli napisi nekaterim javnim prostorom v mestu ljubljanskem napraviti samo v slovenskem jeziku. Ta svoj ukrep c. kr. deželna vlada utemeljuje s tem, da pravi, da bi samo slovenski napisi nasprotovali členu 19. državnega temeljnega zakona, ker v Ljubljani stanujejo razun Slovencev tudi Nemci, da je Ljubljana glavno mesto dežele, v kateri živijo Nemci in Slovenci; kratko, vlada naglašja, da morajo napisi na javnih prostorih ljubljanskih biti dvojezični. Ravno ista vlada pa, ki pravi, da morajo biti javni napisi dvojezični, sama ne izpolnjuje tega, kajti napisi na mnogih vladnih poslopih oziroma uradih so samo nemški. Zaradi tega staviyo interpellantje do vlade sledeča vprašanja:

1. Ali jej je znano, da imajo nekateri c. kr. uradi v Ljubljani, med katrimi se nahajajo: c. kr. mestno delegovano okrajno sodišče, c. kr. deželno finančno ravnateljstvo in c. kr. tobačna glavna tovarna, zgol nemške napise?

2. Če jej je to znano, ali misli, da tako stanje ni naravnost nasprotno duhu in jasnim določbam državnega temeljnega zakona z dne 21. decembra 1867, državnega zakona št. 142?

3. Kako opravičuje visoka c. kr. deželna vlada v očigled takemu očitnemu kršenju veljavnega zakona na-

sproti slovensko občujočemu prebivalstvu dežele in stolnega mesta, da se je v pismu svojem št. 2033 z dne 24. julija 1892 do predsedništva mestnega zbora ljubljanskega na korist malemu nemško govorečemu odlomku prebivalstva dežele Kranjske in mesto Ljubljane sklicevala ravno na ta zakon in zlasti še na člen XIX. istega?

1. Posl. baron Schwegel poroča v imenu finančnega odseka v računskem sklepu muzejskega zaklada za leto 1891. in o proračunu za l. 1893. Poslanec Stegnar nasvetuje, da bi se za popravo strehe postavilo v proračun 2000 gld., da se odstraně škrlj in streha pokrije z drugo tvarino, katera bo bolj trajna. Posl. dr. Tavčar graja vodstvo muzeja. Posl. dr. Papež in dr. Schaffer razjasnjujeta nekatere stvari in ko se gosp. poročevalec izreče proti predlogu g. Stegnarja, se ta odkloni in se potrđita račun in proračun. — 2. Posl. Hribar poroča o računskem sklepu gledališkega zaklada za 1881. l., kateri se odobri. — 3. Posl. Klun poroča o računskih sklepih ustanovnih zakladov za l. 1891. in o proračunih za l. 1893. Čista imovina vseh ustanovnih zakladov, ki se je zvišala v letu 1891. za 30.809 gld. 30 kr., znašala je konci leta skupno 1.890.845 gld. 11 kr. Kurzna vrednost vseh ustanovnih vrednostnih papirjev znašala je konci leta 1891. — 1.786.293 gld. 13 kr. in se je v tem letu v primeri z ono konci l. 1890. z 1.720.275 gld. 12 kr. za 57.023 gld. 01 kr. zvišala. V proračun sirotinskega zaklada ustavila sta se zneska 100 gld. oziroma 90 gld. za novi ustanovni mesti v sirotišnicah. Dalje se je odobrilo, da je deželni odbor jedno novo mesto ročnih sirotinskih ustanov ustanovil. Končno so se potrđili računi ustanovnih zakladov za 1891. l. in odobrili proračuni za l. 1893.

(Konec prih.)

sedel. Različni spomini na mlada leta so se mi budili. Zamislil sem se. Tu sem nekedaj posejal brezskrben mladenič in razgovarjal s prijateljem, katerega je sedaj služba odvela v Bosno, o lepi bodočnosti — — — Iz teh sanjarij me prebudi čudna prikazen. Po stezi proti studentu je prihajal možak, bos, z razmršenimi lasmi in v razcapani obleki. Vzrši me, se ni dosti zmenil, le ko je imel iti mimo mene, zavil je malo v breg ter mi klical „gori, gori“ in kazal z roko na Krželjevo posestvo.

„Motiš se“, mu zakličem.

On pa je odhajal in vedno še ponavljal „gori, gori“.

Radovednost, kdo je ta človek, gnala me je domov. Povprašal sem staro teto.

„Kaj ga nisi prepoznal?“ Krželjev Blažé je bil, Bog mu je pamet zmešal. Takrat si bil menda še doma, ko je pobegnil od vojakov?

„Da, in od tistega časa nisem več čul o njem“.

Klateč se po svetu, družil se je s tatovi in sleparji. Ko je stari Krželj to slišal, potrlo ga je popolnoma

in še tisto zimo, okolu Božiča, smo ga pokopali. Posestvo je zapustil Franciki in predpustom potem priženil se je Zorétov Valentin na Krželjev dom. Bilo je Božjega blagoslova in sreče.

Neko poletje pa se je priklatil Blažé v vas.

Raztrgan in zapuščen, zahteval je od mladega Krželja, da bi ga redil. Ta mu je obljubil potrebno obleko in hrano, če bode delal, toda delo ni dišalo Blažétu. Denarja je zahteval. Krželj mu ni hotel vstreči, zato pa se je neko noč posvetilo na njegovi strehi. Blažé je zažgal. Orožniki so ga kmalu dobili ter odveli pred sodšče, kjer so mu prisodili 10 let temnice. Toda še prvo leto ni preteklo, kaznoval ga je Bog očitno ter mu otemnel um.

Sedaj je pri Krželjevih, dobri ljudje so, pa ga redé.

Mladi Krželj je po požaru vse pozidal in srečo ima.

„Blažétu, pravijo, je bil največ vzrok stari Krželj, ki ga je vse premehko imel, ter mu vse dovolil, kar je hotel. Mladino treba ostro in pametno voditi.“ Tako mi je pripovedovala teta.

A. Podgorec.

Politični pregled.

Naš presvitli cesar se je povrnil iz Pečuha na Ogerskem, kjer se je udeleževal velikih vojaških vaj, na Dunaj, kjer se je sešel z grškim kraljem. — Deželni zbori bodo skoro sklenili svoja zborovanja, nekateri so to že storili, mej temi tudi kranjski deželni zbor, čigar zadnja seja je bila dné 27. septembra. Koroški, gališki in drugi še zborujoči deželni zbori rešujejo zgol gospodarske zadeve. Skoraj vsi deželni zbori so dovolili večje ali manjše svote za razkuževalne pomočke proti koleri. Največ, 50.000 gld., je dovolil gališki. To je bilo pa tudi potrebno. Kolerá je v deželi, občine so pa jako uboge in si ne morejo same priskrbeti takih pomočkov. Tudi isterski deželni zbor, čigar seje so bile nenavadno burne, je že sklenil svoje zasedanje, in prav tako bode storil tudi štajerski deželni zbor, menda zategadel, ker nameravajo slovenski poslanci spraviti v razgovor mnogobrojne krivice, ki se godé narodu slovenskemu na Štajerskem. Slovanskim poslancem usta zamašiti, to je najnovejše načelo naših nasprotnikov. Tudi v šlezkem deželnem zboru imajo slovanski zastopniki kaj težavno stališče. Vsem njihovim pritožbam gledé žalostnih ondotnih šolskih razmer so se Nemci strahovito upirali, in celó zahteva, naj se nastavlja samo taki deželni uradniki, ki umejo oba deželna jezika, zavračala se je z očito jezo. Vidi se, da so Nemci pač povsod jednaki. — V Trstu skušajo pridobiti vlado, da bi zopet ustanovila prosto luko. Da se Rečani poganjajo za to, smo že javili svojim čitateljem. Deželni zbor Tržaški se je tudi že izrekel v tem smislu. Dunajski vladni listi pa trdé, da ni prav nikakega upanja, da bi se to zgodilo. — Tržaški magistrat je zopet pokazal svojo nestrpnost nasproti Slovencem. Kaplanu v Rojanu je ustavil plačo, ker ne zna laško. Opira se na lažnjivo ljudsko štetje, katero i kazuje v Rojanu mnogo Lahov. Mi pa vemo, da je Rojan slovenska vas, in da tam kaplanu laščina ni skoraj nič potrebna. Iz tega se vidi, kako potrebno je, da se za ljudsko štetev napravi nova postava. Treba bo šteti narodnost, ne pa občevalni jezik, in narediti bo treba stroge in natančne določbe, da bo vsaka sleparija nemogoča. Nova, umetno

skrpana večina **v občinskem svetu Zagrebškem** je že začela delovati s pripomočjo madjarskega nasilstva. Ko je hotel v prvi seji naroden odbornik šibati dogodke pri volitvah, mu niso pustili govoriti, na kar je večina odobrila vse volitve. To je napravilo veliko razburjenja. No, tolažimo se: vsaka stvar le nekaj časa trpi. Ogrí naj le gledajo, kaj delajo. Rumuni so jih že poklicali pred sodno mizo Evrope; a Rumuni dobé gotovo naslednikov. Krivica se maščuje prej ali slej. Dné 19. septembra je praznoval znani ogerski revolucionar Košut svoj 90letni godovni dan. Košut živi, kakor znano, v prostovoljnem prognanstvu v Turinu na Laškem. Pri ti priliki so se vršile razne slavnosti, prirejene v čast revolucionarju in sovražniku našega cesarja, Košutu. Poslalo se mu je tudi pismo, katero so podpisali mimo meščanov tudi mnogi državni uradniki. V tem pismu se zatrjuje Košutu, da bodo vsi delovali na to, da postane Oggerska svobodna in neodvisna, kakor je to on želel. To je očitna veleizdaja, a vender se nihče ne gane. — **V Srbiji** se razmere še niso nič zboljšale. Narod je čimdalje bolj nezadovoljen z vlado, vladi pa ni noben pripomoček pre slab, samo da doseže svoj namen. V občini Hadžibegovac ji občinski načelnik ni bil prav po godu, zatorej je odposlala uradnika z nekaterimi žandarji tje, da bi ga odstavili. Narod se je uprl in vnel se je boj, ki je trajal skoraj celo noč. Jeden žandarjev je bil v boji ustreljen, ranjenih je pa bilo mnogo. Narod je jako razburjen. Vlada je odposlala konjike, da uduše upor. — Slavnosti, prirejene v Parizu in po vsem Francoskem **v proslavo 100 letnice proglašenja prve francoske republike**, so bile sijajne. V predvečer so se vršile razne javne zabave, v dan 22. septembra, kot na dan stote obletnice, pa so bile po vsem Francoskem velike svečanosti, katerih so se udeležili državni uradniki in vojaštvo. Naudušenost je bila splošna, udeležba velikanska. — **Kitajci** so zopet pobili mnogo misijonarjev in drugih kristijanov. Ko bi se to Židom zgodilo, bi bili vsi evropski državniki po konci in vojne ladije bi že plavale proti kitajskemu obrežju. Za kristijane pa menda ni škoda!

Slovenske in slovanske vesti.

(Neljuba pomota.) Kakor je naše uredništvo pokazalo že v „Slovenskem Narodu“ vrinila se je v naš zadnji članek jako neljuba pomota, s tem da se je med škofi, naši narodnosti nenaklonjenimi, imenoval tudi preuzvišeni nadškof Goriški g. dr. Zorn. Mi s tem tudi še na tem mestu izražamo svoje globoko obžalovanje nad to pomoto izjavljajoč, da gojimo do imenovanega preuzvišenega dušnega pastirja le najglobljeje velespoštovanje. — Da so naši nasprotniki slastno uporabili tudi to priliko v najpodlejši napade

zoper nas tudi še potem, ko smo pomoto že popravili, to je pač ob sebi umevno, a mi ne čutimo prav nobene potrebe, odgovarjati dotičnikom.

(Novo deželno gledališče v Ljubljani) se je slovesno otvorilo dné 29. sept. Otvorilo je je slovensko dramatično društvo z Jurčičevo žaloigro „Veronika Deseniška“.

(Osobne vesti.) Okrajni sodnik v Ložu, g. Fr. Mikuš, je premeščen v Škofjo Loko, za okrajnega zdravnika v Ložu pa je imenovan pristav deželnega sodišča v

Ljubljani, g. Anton Levec. — Slavni naš pesnik, gosp. Anton Aškerc, znan tudi pod imenom Gorazd, je premeščen za kapelana v Mozirje na Štajerskem. — Umrli je solastnica Blaznikove tiskarne v Ljubljani, gospodična Frančiška Blaznik.

(Umrli) je dné 27. sept. g. Andr. Gregorčič, c. kr. sodni in mestni zdravnik v p., meščan Ljubljanski in posestnik zlatega križca za zasluge v 89. letu dobe svoje. Pokojnik je bil najstarejši kranjski zdravnik ter v Ljubljani splošno znan in spoštovan.

(V Cerkljah pri Kranji) pokopali so posestnico g. Terezijo Kern rojeno Hribar, ki je umrla po kratki bolezni v 38. letu svoje dobe. Pokojnica bila je sestra odličnemu našemu rodoljubnemu poslancu gosp. Ivanu Hribarju.

(Dolenjska železnica.) Proga Grosuplje-Straža začela se bode še to jesen zidati in sicer so ta četrtek zapičili slovesno prvo lopato v Bršlinu pri Novem mestu.

(Samassina zvonarna) v Ljubljani je praznovala dné 25. sept. 125letnico svojega obstanka. Slavnosti so se udeležili g. dež. predsednik baron Winkler, g. ces. svetnik Murnik, trg. zbornice predsednik g. Perdan ter več zastopnikov duhovščine in prijateljev rodbine Samassine. Pri ti priliki je pripel g. dež. predsednik livarju te tovarne, g. Eberlu, zlati križec za zasluge.

(Nove brzozjavne postaje) z omejeno službo od prle so se v Jesenicah v Kranjski gori in v Beli peči. Vse tri so združene s poštnim uradom.

(Cvet in sad.) Iz Kamnika poslala se nam je zrela hruška vodenica in pa šopek cvetja, katero je pogralo na istem drevesu poleg sadu. To je za naše kraje, za hladni Kamnik gotovo redka prikazen, pravi dološilatelj.

(Darilo za rešitev življenja) priznala je deželna vlada v Ljubljani g. Karolu Depoli-ju v Kranji v znesku 26 gld. 25 kr. G. Depoli rešil je namreč z nevarnostjo svojega življenja dné 19. avgusta v Kokri pekarskega pomočnika Urba Arha.

(V šolski delarni v Krškem) učili se bodo učenci v bodočem šolskem letu knjigovezanja in fotografovanja, učitelj gosp. Rozman izdelal je v ta namen fotografski aparat. Dozdaj učili so se mizarstva in rezbarstva.

(Iz ječe pobegniti) so nameravali v Novem mestu trije kaznenci. Mej njimi je bil tudi na smrt obsojen mož, ki je umoril svojo mater. Spodkopali so zid že tako globoko, da bi se jim bilo gotovo posrečilo pobegniti, da jih niso zasačili še pravočasno pri pripravih za beg.

(Iz Trebnjega) piše se nam: Dné 21. t. m. se je tudi pri nas jako slovesno zasadila prva lopata za zgradbo železnice v prisotnosti g. železniškega nadzornika Klemenčiča, tukajšnjega uradništva, zastopnikov občin in mnogobrojnega občinstva. — V nedeljo priredili smo potem v proslavo tega, za naše kraje toli pomembnega dne posebno veselico pod košato lipo g. E. Tomšiča, pri kateri se je občinstva kar trlo. Sodeloval je tudi oddelek meščanske godbe Novomeške. Mej pokanjem topičev napil je prvi g. c. kr. okrajni sodnik Golja presvetlemu ce-

sarju, potem pa so se vrstile napitnice vsem gospodom, ki so si stekli zasluge za našo dolensko železnico. To je bil zares dan splošnega veselja. — Delo pričelo se je že malone na celi progi od sv. Lorenca do Ponikev ter vidno napreduje.

(Samomor.) Obesil se je v Gribljah posestnik Janez Jakovčič, ki je že pet let bil umobolen. Ko nikogar ni bilo doma, izvršil je samomor. Kmalu potem našel ga je 20letni sin Jurij, ga previdno snel z vrvi in sklical sosede. Toda ni se jim posrečilo, da bi ga zopet sklicali v življenje.

(Požar) nastal je dné 14. sept. ob 1½6. uri v Stopu pri Domžalah. Pogorela so pohlštva gospodarjev po domače Bizenka, Mihača in Fernihta. Da se ogenj ni dalje razširil, zato gre hvala jedino vrlim gasilcem Domžalskim, ki so z občudovanja vredno točnostjo prihiteli na pomoč in pa vrlim dekletom domače in sosednih vasi, ki so neumorno donašale vodo. Hvala vsem!

(Nesreče.) Posestnica Katarina Kozlevčar iz Zgornjega Brezova pustila je štiriletno svojo hčerko samo pri peči. Otrok se je igral z gorečo trsko a pri tem se mu je unela obleka. Na krik in vik otroka prihitela je mati ter hitro ulila vode na gorečo obleko, a opekline bile so tako močne, da je dete drugi dan vsled dobljenih ran umrlo. — Tovorni vlak je povozil v Trbovljah rudarja Petra Lipovšeka ter mu odtrgal desno roko in ga poškoval na glavi. Rudarski zdravnik je odrezal siromaku roko, ga obvezal in skrbel, da je bil odpeljan v Ljubljansko bolnico.

(Prazne sode prodajajo Dolenjci) v Trst, kamor je šlo že več gostilničarjev po italijanska vina. To je žalosten dokaz, da dolenski vinogradniki nimajo upanja, da bi se skoro zboljšale razmere v toliko, da bi jim primanjkovalo posode za pridelano vino.

(Za posestnike žrebcev.) Dež. vlada kranjska naznanja, da morajo posestniki žrebcev, kateri hočejo v prihodni spuščalni dobi spuščati svoje žrebce za plemenitev tujih kobil, zglasiti te svoje žrebce najpozneje do 1. dec. 1892 pri političnem okrajnem oblastvu, v čigar okoliših se nahaja stajališče žrebčevo. Dovoljeno je, zglasilo izvršiti pismeno ali ustno; ob enem pak je naznani ime in priimek, potem stanovišče žrebčevega posestnika, kakor tudi plem, starost, barvo in stajališče žrebčevo. Za žrebce sploh pod 4 leti in za nōriške žrebce pod 3 leti se ne dajejo dopustila za spuščanje. Kje in kdaj bode izborna komisija zglasene žrebce pregledavala in za nje dajala dopustile, dá se ob svojem času na znanje.

(Nadvojvoda Ludovik) mudil se je te dni v Mariboru. Ko se mu je predstavilo mestno starešinstvo, nappeljal je pogovor tudi na štajersko vinarstvo. Župan je visokemu gospodu pojasnil stanje štajerskega vinarstva in povdarjal, da utegne vinska klavzula postati zelo nevarna in morda spraviti vinščaka na beraško palico. Nadvojvoda je županu popolnoma pritrdil in rekel: „To (klavzula) je bila velika hiba“.

(Čudna najdba.) Minoli teden popravljali so župnišče v Veliki Nedelji na Štajerskem in razdrli tlá. V

veži našli so pod tlakom človeško okostje in ko so iskali dalje, še štirinajst drugih. Na mestu, kjer je sedaj župnišče, stal v prejšnjem stoletju ženski samostan. Misel, da so ta okostja še iz dobe francoskih vojsk (1808 do 1809) je neosnovana, ker je bilo tedaj že postavljeno sedanje župnišče.

(Požar.) Dne 16. sept. nastal je na Bistrici v okraji Mokronoškem požar, ki je devetim gospodarjem uničil vsa poslopja, žetev in nekaj živine. Zgorel je tudi štirileten otrok. Pogorelci bili so sicer zavarovani, a le na neznatne svote. Škoda je velika, beda pa grozna. Doslej še ni bilo moči dognati, kako je požar nastal.

(Poštni tatovi) Neki kupovalec hmelja poslal je iz Žalca v Vransko 1000 gld. in sicer s pošto. Ko je v Žalci oddal pismo, navzočen je bil kmetski oblečen človek. Tisto noč ulomili so tatovi v poštno pisarno na Vranskem ter ukradli v Žalci oddanih 1000 gld. in za 1200 gld. poštnih znamk, katere je našel cerkovnik v mrtvašnici. Orožniki prijeli so nekega bivšega slugo v hôtelu „pri Muru“ v Celji, ker leti nanj sum, da je storilec te tatvine.

(Hmelj v Savinski dolini) se je letos jako dobro obnesel. Ker je na Češkem slaba letina, so pritiskali trgovci češki in plačujejo kaj lepe denarje za savinjski hmelj, ki ga vrli Savinjčani torej prav lahko spravijo v denar.

(Cvet in sad.) Iz Središča nad Spodnjem Štajerskem se nam poroča, da je na vrtu gosp. Jos. Šinkota mlada jablan, ki ima poleg že dozorelega sadja na drugi polovici drevesa lepo cvetje.

(Trgatev v Ljutomerskih goricah) bode se letos precej dobro obnesla. Kdor je v pravem času že pred cvetom škropil in ima dobro obdelan vinograd, dobil bode precej vina. Tu in tam je zaradi deževja zeleno grozdje gnilo, a sedanja toplota ustavila je to bolezen. Neškropljena gorica pa je suha, grozdje je večinoma odpadlo, kar ga pa visi, je trdo.

(Odsek za zgradbo klavnice v Celovcu) vrnil se je — kakor razvidimo iz poslanih nam raznih Celovških novin — z najboljšimi utisi iz Ljubljane. Vsi listi poudarjajo, da je Ljubljano zavidati za lepe javne zgradbe mestne in deželne, in se izražajo jako pohvalno o prijaznem vzprejemu, ki ga je našla Celovška deputacija, prišedša ogledat si našo klavnico.

(Potrjen deželni zakon.) Načrt zakona, s katerim se spremene nekatere določbe o uvedbi šolskega prispevka pri zapuščinah, kakor ga je sklenil deželni zbor Goriški, dobil je najvišje potrjenje.

(Potrjen zakon.) Cesar je potrdil od dež. zbora goriškega sklenjeni zakon o varstvu ptičev, koristnih za poljedelstvo in vrtnarstvo.

(Uvažanje goveje živine) iz Hrvatskega na Štajersko je zopet dovoljeno. Namestništvo v Gradci je namreč razveljavilo odredbo z dne 15. m. m., s katero se je bilo prepovedalo uvažanje take živine. Treba je le držati se strogo dotičnih določb, veljavnih za uvažanje živine.

(Italijanskega vina) uvozilo se je od prvega dne, ko je stopila v veljavo vinska klavzula, to je od 27. avgusta do 17. septembra v Trst 73.853 hektolitrov. Večina tega vina odposlala se je naprej na Ogersko.

(Morski volkovi) se letos prav pogostoma prikazujejo v Adriji. Dne 11. sept. so zopet pri Reki vjeli velicega morskega volka, ki je bil dolg 4 metre in pol in tehtal 8 metriških stotov.

(Potrjena zakona.) Nj. V. cesar potrdil je načrt zakona, ki ga je sklenil deželni zbor istrski o pogozdovanju Krasa na kvarnerskih otokih, in načrt zakona o varstvu ptic, ki ga je sklenil deželni zbor Tržaški.

(Brzovlak Dunaj-Trst.) Zastopnik štajerske kmetijske družbe v drž. železniškem svetu predlagal bode v prihodnji seji, da je na progi Dunaj-Trst pomnožiti osobne vlake in sicer naj mesto dveh vozijo trije brzovlaki.

(Vinska trgatev v Dalmaciji) V Zadarskem okraju pričela se je že vinska trgatev. Druga leta vedelo se je takoj prvi dan za ceno moštu, letos se še ni določila. V nekaterih krajih je trgatev že končana, ali kupcev ni. Druga leta došlo je, še predno se je trgatev zvršila, vse polno ladij iz hrvatskega Primorja in iz Istre in so čakale, da vkrcajo vina. Letos jih ni. To je posledica nesrečne vinske klavzule.

(Morskega volka želodec.) V Bakru ujeli so morskega volka, dolgega 4½ metrov. Volk — ženskega spola — moral je imeti izvrsten želodec, kajti našli so v njem kozje ogrođje, nekaj koncev debelih vrvi in razne druge drobnjave. Jetra njegova so bila tako težka, da sta jih morala dva moža nositi.

(Obelisk za Trst) Že l. 1847. kupil je tedanji generalni konzul v Aleksandriji velik obelisk, ki so ga izkopali na nekem tamošnjem vrtu, ter ga poklonil Tržaškemu mestu proti temu, da ga da mesto prepeljati v Trst. Iz raznih uzrokov se to ni zgodilo do danes in še le zdaj bodo prevedli vsled sklepa mestnega zastopa Tržaškega omenjeni obelisk v Trst. Obelisk je visok 71 čevljev in je iz rudečega granita, podstavek pa ima iz črnega porfira. Že prej jedenkrat hotela ga je prepeljati avstrijska vojna ladija v Trst, a bil je prevelik.

(Novo vino.) Tržaški magistrat prepovedal je z ozirom na sanitarne razmere točiti do 15. oktobra kakeršnokoli novo vino, od 16. oktobra naprej pa je smeti točiti novo vino le z dovoljenjem mestnega fizikata, katero je za vsak slučaj posebe dobiti. Kdor bi vzlíc temu točil novo vino, temu se vino konfiscira, on pa izgubi licencijo.

(Morski volk v Tržaškem pristanišči.) Načelnistvu pristanišča v Trstu javlja, da je krmilar necega parobroda, zasidranega v vnanjem pristanišči videl 8—9 metrov dolzega morskega psa.

(Telefonska proga Trst-Dunaj-Praga) Ko so se poskusi na telefonski progi Dunaj-Trst, dolgi 505 kilometrov, izvršili dobro, zvezala se je z njo še proga Dunaj-Praga dolga 308 kilometrov. Tudi na tej 813 kilometrov dolgi progi dalo se je govoriti jasno in razločno brez zaprek. Celo ko se je še pridružila proga Praga-Kolin-

Dunaj, in se tako ustanovila 1174 kilometrov dolga proga, bil je uspeh poveljen.

(Poštne pošiljatve na Grško.) Vsled odredbe trgovinskega ministerstva se ne odpravljajo poštne pošiljatve, kakor uzorci, poštni paketi in druge pošiljatve vožne pošte na Grško, ker je grška vlada uvedla strogo kvaranteno za vse take stvari zaradi nevarnosti kolere. Z zadnjimi poštami parobrodi iz Trsta odposlane jednake stvari se neso, več vsprejele in jih je torej dobiti nazaj pri poštah, pri katerih so bile oddane.

(Navod, kako je ravnati v slučaju kolere); izdan po naročilu c. kr. ministerstva notranjih zadev. To je naslov drobne delcu, obsejajočemu 8 strani, katero je izšlo z založbi Drag. Hribarjeve tiskarne v Celji. Pridejan je pregled priprav in potrebščin ob koleri za zdrave in za oskrbovanje bolnikov.

(Nakupovanje konj za ces. in kr. vojsko) se bode vršilo po prizadevanji samostalnega konjarskega odseka ces. kr. kmetijske družbe kranjske dné 3. oktobra

dopoludne ob 10. uri v Kostanjevici, kjer bode uradovala asentna komisija za remonte. Omenjeni konjarski odsek torej pozivlje vse kranjske zlasti pa dolenske konjerejce, da pripeljejo pred imenovano komisijo za vojno sposobne konje. Asentna komisija se bode ozirala le na take konje, ki so prave rasti, „prave krvi“ in prav vzrejeni. Konji moraje biti stari najmanj 4 leta in ne več nego 7 let. Za konje, sposobne za kavalerijo in za ježo pri artileriji se plačuje po 250 gld., za take, ki so sposobni za vožnjo pri artileriji, pa po 350 gld.

(Posebni vlak) na Reko, Trst in v Opatijo pelje po zelo znižani ceni, kakor druga leta, tudi letos dné 1. oktobra ob 3/4 na 10. uro dopoludne iz Ljubljane. Priredi ga Josip Paylin, lastnik potovalne pisarne. Ker je cena tja in nazaj za II. razred le 5 gld. 25 kr., za III. razred 3 gld. 50 kr. in povratek v 14 dneh mogoč; ker je tudi zato poskrbljeno, da se vlak v Matulji-Opatiji ustavi, in je vreme za potovanje jako ugodno, naj se ta lepa prilika ne zamudi.

Razne vesti.

(Čudna dražba) vršila se je te dni na Dunaji; prodane so bile namreč tri zarubljene redke pismene marke in sicer jedna za 36 gld., druga za 24 gld., tretja pa za 75 gld. Takšne dražbe gotovo še ni bilo, kar svet stoji.

(V septembru zmrznili.) V Ellbögeni na Tirolskem našli so necega slaboumnega dečaka zmrznenega v gorah. Pobegnil je v sami srjaci od doma in našel smrt.

(Roparski umor na Dunaji.) Zopet se je na Dunaji pripetil roparski umor. Na Schönbrunski cesti napadel je v urarski prodajalnici mej 1. in 1/2. uro popoldne neznan človek urarskega pomagača Lammela, ki je bil sam v prodajalnici. Udaril ga je večkrat s sekiro po glavi in potem oropal 45 zlatih verižic v vrednosti kakih 2000 gld. Lammela so našli brez zavesti v krvi. O zločincu ima policija sled in ga marljivo išče.

(Velik požar.) V Megvarjih v Beljaškem okraji pogorelo je 20 hiš in mnogo poljskih pridelkov. Rešili so samo dve hiši. Škoda je ogromna in se ceni na 80.000 goldinarjev. Mej ubogim prebivalstvom je velika beda.

(Kača ujedla) je posestnika Ivana Štefana iz Kastva v Istri, ko je v bližnjem gozdiču nabiral suhljad. Kača ujedla je moža v desno roko in sicer tako močno, da ni skoro nič upanja, da se mu reši življenje.

(Roparski umor.) Pred dvema tednoma umoril in oropal je neznan zločinec pri Gradci ondi službujočega ključavničarja Franca Papeža, starega 44 let, rodом iz Žužemberka. Mrtvo truplo položil je zlikovec na železniški tir, da bi se mislilo, da se je Papež ponesrečil. Sodišče preiskuje stvar jako skrbno, a doslej še ni prišlo morilecu na sled.

(Redek slučaj.) V Oldenburgu na Nemškem leži v ondotni bolnici neki krošnjar Kasinovič iz Češke. Komaj je mož legel v gostilni v posteljo, je že zaspal in zdaj spi že trdo pet dnij, ne da bi se prebudil. Celo tedaj, ko so ga iz gostilne nesli v bolnico, ni niti z očesom trenil. Zdravniki se zelo zanimajo za ta gotovo redki slučaj.

(Čuden slučaj.) Te dni umrl je na Češkem veleposestnik knez Kamilo Rohan. L. 1847. začel je zidati poleg svojega gradu velik stolp, a ker mu je neka ciganka

prorokovala, da bode umrl tisti dan, ko bode stolp dogotovljen, zaustavil je delo in je še-le pred nekaj leti zopet začel. Prav tisti dan, ko se je od strani okrajega glavarstva vršil pregled tega stolpa in je bil torej zgotovljen — umrl je knez Rohan. Ta čudni slučaj razburil je vse prorokovalke in taksa za prorokovanja se je kar čez noč izdatno povečala.

(Italijanski banditje) se oglašajo zlasti zadnji čas tako pogostoma, kakor že dolgo ne. Zadnje dni napadli so banditje hišo kanonika Zedde v Esklapanu, vrgli starčka iz postelje, ga vlačili po sobah in ker ni hotel povedati, kje ima denar spravljene, trpinčili so ga strahovito. Obesili so ga za roke in ga ščipali z razbeljenimi kleščami. Postarno gospodinjjo kanonikovo trpinčili so razbojniki nečuvno in jo naposled ustrelili, a isto tako tudi prebivalce sosedne hiše. Ker ni bilo dobiti nikakih zakladov, užgali so razbojniki hišo in utekli. — Ta grozna vest je razburila vso Italijo, a tudi inozemstvo gleda jako začudeno na to deželo, kjer vlada nima toliko moči, da bi onemogočila taka zlodejstva.

(Železnica iz Dalmacije v Bosno.) Glavno nadzorstvo državnih železnic bode še to jesen odredilo, da se prično pripravljala dela za proučenje sveta, po katerem bi se izpeljala dalmatinska proga Spljet—Janjčiči.

(V Gradci obesil je) 15. septembra zjutraj ob 1/2 6. uri krvnik Seyfried z Dunaja 52letnega morilca Paksa, ki je marca meseca umoril necega krčmarja in njegovega 12letnega sina ter potem zažgal hišo in pobegnil z oropanimi stvarmi.

(Učitelj in nčenec.) Tarnopolski gimnazijski profesor Glovacki ni bil naklonjen dijaku Ivanu Šredu, siromnemu kmetskemu fantu, ki se je s poučevanjem borno preživel. Profesorjeva mržnja zanetila je v dijaku toliko sovraštvo, da je napadel učitelja in ga ustrelil, potem pa usmrtil samega sebe.

(Ulom v cerkev.) Po noči od dne 8. na 9. m. m. ulomili so neznani zločinci v cerkev na Otoku pri Celovci. Splezali so ob strelovodu do okna v stolpu, zlomili omrežje in tako prišli v cerkev, kjer so iz nabiralnikov pokradli 12 do 15 gld. drobiža.

(Požar v Trstu.) V Dreherjevi pivovarni v Trstu nastal je v kratkem času, že tretjkrat ogenj, ki ga je zanel zlobna roka. Našli so v nekaterih dobro osmoljenih sodih oblanec, katere je zločinec zažgal. Pozornosti tovarniških delavcev se je posrečilo ogenj hitro udušiti, da se ni mogel razširiti.

(Samomor usmiljene sestre.) V samostanu usmiljenih sester v Zagrebu našli so sestro Maksimo mrtvo pred sveto podobno na hodniku. Z ravniška preiskava je dognala, da se je sestra Maksima, ki je bila že dlje časa telesno in duševno bolna, otrovala s karbolno kislino.

(Največji parnik na svetu) spustili so dne 7. septembra t. l. pri Glasgowu na Angleškem v morje. Ime mu je „Campania“, dolg je 200 m, širok 25 m in gre tako globoko v morje, da prežene 19.000 ton vode, t. j. blizu 3000 ton več, nego dosedanje največje ladje. Meseca aprila prihodnjega leta odplul bo k razstavi v Čikago in bo potreboval do Novega Yorka malo več, nego pet dni.

(Samomor v čudnih okolščinah.) K zlatarju Wittmannu v Požunu na Ogerskem prišel je sumen človek in mu ponudil v nakup nekaj zlatnine. Zlatar je opozoril redarstvo na tega moža, in policija ga je prijela. Pri zaslišanju vzel je tujec hipoma britev iz žepa in si prerezal grlo tako, da je obležal mrtev na mestu. Pri sebi imel je potni list, iz katerega je vidno, da se zove Alojzij Szemerl. Sumi se, da je ta človek pred kratkim na Dunaji umoril in oropal zlatarja Lammela.

(Vasovalci.) Pred kratkim šli so štiri fantje iz Dobrne pri Vitanju v Kozjak, da vasujejo tam pri hčerah posestnika Mihaela Grmiča. Prišedši pa k oknu sobe, kjer so spale Grmičeve hčere, napadejo jih trije z debelimi kolci oboroženi fantje in jamejo tuje vasovalce neusmiljeno pretepati. Trije Dobrnških fantov so utekli, jeden pa, hlapec Rudnik, obležal je na mestu in vsled dobljenih ran umrl drugo jutro. Orožniki prijeli so tri glasovite pretepače in je izročili sodišču.

(Madjarska korenist.) Madjarska vlada ukazala je seveda, da je razkužiti vse potnike in vse blago, sploh vse, kar prihaja iz inozemstva, za svojega ukaza izvršitev se pa po stari navadi še zmenila ni. Te dni prideta na neko madjarsko mejno postajo dve ženski z mnogimi kovčegi. Hrabri Arpadovci obstopili so dami, užgali svoje

pipe in začeli v tujke — kaditi, potem pa so kovčege znesli na pripravljeno grmado in vso prtljago sežgali. Tako znajo na Ogerskem razkuževati.

(Pri krščanskem nauku.) Nemškega cesarja sinovi mudili so se čez poletje v Norderneyu, kjer jih je poučeval ondodni pastor. Pri krščanskem nauku povedal je pastor, da so vsi ljudje grešniki, tudi cesar sam, a še predno je mogel pastor nadaljevati, oglasil se je cesarjevič in rekel: Če so tudi si, mama pa ni grešnica.

(Nesreča.) Petletni Janez Mahorčič zapustil je stanovanje svojih starišev v Trstu in šel v mestni log iskat gob. Nesrečni fante povžil je nekaj surovih gob in sicer strupenih, ter vsled tega umrl malo ur pozneje.

(Tonzuriran čevljarski vajenec.) Frančiškani v Tridentu na Tirolskem so zapazili, da prihaja nekdo vsako noč nad njih sadno drevje. Pazili so torej in res prijeli čevljarskega vajenca. V kazen naredili so mlademu tatu veliko tonzuro. Ko drugi dan fante ni del kape z glave, razjezil se je mojster nad njim in ga hotel zlasati, ko pa seže po fantovi glavi in vrže ž nje kapo, vidi najlepšo frančiškansko tonzuro.

(Najstarejši turških generalov.) V Carigradu umrl je v visoki starosti 110 let najstarejši general turške vojske, maršal Namik Paša.

(Ruska carica — samaritanka.) V Ivangorodu vršile so se začetkom tega meseca vojaške vaje in to ob navzočnosti cara in carice. Pri teh vajah ponesrečila sta dva vojaka; jednemu je bilo roko odrezati. Car in carica pohitela sta takoj na lice mesta in zaukazala, da je ranjenca spraviti v dvorni vlak, da pride čim prej v bolnico. Carica pokleknila je poleg ranjenega vojaka, pomagala, da so ga pripravili za pot in šla ves čas kraj njega ter uprav samaritansko skrbela zanj in za skrbno in dobro postrežbo.

(Kolera) se je že zanesla v našo državo. Prikazala se je v Podgorzah ob ruski meji v Galiciji, odkoder se je razširila tudi v nekatere druge vasi in celo v glavno mesto zapadne Galicije, Krakov. Pobrala je pa le malo ljudi. Poročila, katera dobivamo zadnje dni od ondot, pa se glasé jako povoljno, in se je nadejati, da v nekoliko dneh kolera popolnoma preneha. Takisto pojenjuje kolera tudi po Nemškem in Ruskem.

Poučne stvari.

Pitna voda za prašiče.

Če tudi dobiva prašič mej svojo krmo mnogo vode, vendar ima on vedro, posebno pa v vročem poletnem času poželenje po čisti in dobri vodi. Posebno je na to gledati, da je voda sveža (frišna) in ne prestana, ker marsikdo napačno misli, da je prašič le zadovoljen, ako se v nesnagi t. j. blatu valja, in daje zarad tega prašiču tudi prestane ali mlakužne vode. Seveda, ako prašiču sploh ne dajemo nič pitne vode, potem si mora svojo žejo ohladiti z gnojnico, to pa zmeraj na kvar svojemu zdravju. Naj vsak gospodar le enkrat skusi ponuditi prašiču dobre vode in prepričal se bo na svojo korist, kako rad bode prašič pil dobro vodo, kako hlastno se je bode napil in kako okrepcan se bode zopet vlegel v steljo. Ko bi naši gospodarji ta svet v resnici izpeljevali, koliko manj prašičev bi poginilo in koliko hitreje bi se prašiči opitali.

Beljak kot vinsko čistilo.

Beljak se s čreslovino slično spaja v neraztopno tvar kakor vizji mehur in želatina (klej). Zaradi te lastnosti se rabi beljak že od nekdanj za čiščenje vina, to toliko več, ker je ceneji, in ker ne odvzame finim vinom čisto nič cvetlice (vinskega duha).

Za čiščenje vina treba je beljak stepsti v sneg in zatem pustiti, da se sneg (pena) zopet stopi. Najbolje storimo, da stepemo jajčni beljak v sneg s pomočjo brezove šibice; železnega orodja ne smemo rabiti v ta namen, ker bi se s tem lahko raztopilo toliko železa v beljaku, da bi vino lahko počrnelo.

Stopljen in kapljiv beljak je potem z vinom razredčiti in vliti v sod. Za čiščenje 1 hektolitra belega vina rabimo 1 do 3 jajca, za črno 1 do 4 jajca.

Če nima vino zadost čreslovine v sebi, se noče očistiti, kar poznamo na tem, da ostane vino čez več dni še zmeraj svetlo, med tem ko se popolnoma zmóti

(postane motno ali kalno), če ima dovolj čreslovine. Če manjka v vinu čreslovine, dodati mu je na 1 hektoliter 1—3 grame tanina (čreslovine), ki se kupi lahko v lekarni.

Ne pokvarimo krav s slabo molžo.

Slaba molža škoduje kravam. Krave dajejo namreč čim dalje menj mleka, ako jih slabo molzemo, zlasti pa še, če jim vime na do čistega ne izmolzemo. S slabo molžo pa tudi manj in dosti slabšega mleka namolzem. Mnogim je molža sitna, ter je skušajo pred ko mogoče opraviti, posebno če je pomlesti večje število krav. V tem oziru so posli malo vestni in jim je gospodarjev prid deveta briga. Zaradi tega je treba, da gospodarji oziroma gospodinje nadzorujejo molžo ter se same prepričajo, so li krave popolnoma izmolzene ali ne. Če bi gospodinje strogo na to gledale, namolžlo bi se veliko več mleka, in krave bi nam ostale dobre molznice.

Pred zasaditvijo novih vinogradov.

Nove vinograde zasajamo z rezanicami (ključi, rozgami) in sajenkami (bifami, živicami). Dobre in prave rezanice ali sajenke so tedaj glavna stvar pri zasaditvi, in ves uspeh je tako rekoč od njih zavisen. Skrbnemu vinščeku ali vinogradniku oskrbeti si bode v ta namen le zdrave rezanice od najbolj primernih trt, ki so dobro dozorele in so popolnoma zdrave. Kdor si doma napravlja potrebne rezanice, lahko odbira najboljše blago. Drugače je pa, kdor je prisiljen, potrebne rezanice naročiti od drugod. Prodajalci zrežejo namreč iz trtnih mladik kolikor mogoče rezanic, negledé na to, bodo li vse dobre ali ne, so li zdrave ali ne, ali niso pretenjke in premalo dozorele itd. Prodajalci so toraj malo izbirični v tem oziru in porabijo vse, ker jim pride v roko. Da je tedaj med takimi rezanicami veliko takih, ki niso za nič, je lahko razumeti.

Zaradi tega se priporoča, da ne zasajamo novih vinogradov nikdar z rezanicami, o katerih ne vemo, koliko bodo vredne. Vinograde kaže tedaj iz nova zasaditi zmeraj le z sajenkami (bifami, vkoreničenimi rozgami), katere se bolj gotovo primejo in prej rodé. Če bi ne mogli zadobiti sajenk, storimo prav, če vložimo rezanice za eno ali dve leti prej v zemljo (trtnico), da se v njej vkoreničijo, in da se nam pokažejo, katere bodo kaj vredne za saditev in katere ne.

Ravnanje z novimi sodi.

Vsakdo vé, da v nov sod ni devati vina, predno ni sod za to pripravljen. Hrastov les ima namreč veliko čreslovine v sebi in po tej dobi tudi vino neprijeten okus; vrhu tega se pa tudi vinu barva izpremeni, tako postane n. pr. belo vino precej temno ali rujavo. Ako hočemo tedaj nov sod pripraviti za vino, naliti je najpred v sod vrele vode, in prav storimo, če pridenemo kropu nekoliko žveplene kisline (hudičevega olja). Z vrelo vodo je izprati sod po 4 do 5 krat, potem je pa napolniti sod s čisto vodo, katero je v njem pustiti čez noč. Drugo jutro je staro vodo izliti in z nova napolniti s čisto vodo, in to je ponoviti toliko časa, da ostane voda v sodu popolnoma čista in brez vsacega okusa. Naposled je zakuhati sod še z moštom, če ga imamo; če ne, pa s kalnim vinom. Kdor bode tako ravnal z novimi sodi, ni se mu bati, da bi se vino v njem pokvarilo.

Kako je rediti telice.

Ako hočemo izrediti dobre molznice, ne smemo telic debeliti. „Debele telice bodo slabe molznice“ govoré izkušeni gospodarji, in prav imajo. Telice predbro rediti ali, bolje rečeno, pitati je gola potrata in nepridna zapravljalivost. Take živali je sicer veselje gledati, toda za molžo ne bodo nikdar dobre.

Ako hočemo tedaj dobre molznice izrediti, pokladati moramo tako krmo, s katero se prične vamp z mozgovnicami vred dobro razvijati. V ta namen se priporoča pokladati nad pol leta starim telicam manj tečno krmo obstoječo iz sena, slame in korenstva (repa, pesa). Po leti pa jih je goniti na pašo in poleg tega jim je dajati potrebne krme tudi še v hlevu. Se le kedar so se ubrejele, dajati jim zopet tečnejše krme, kajti slaba reja brejih telic se maščuje nad gospodarjem stem, da zastane telica v rasti in da se mladič slabo razvija.

Loterijske srečke

dne 29. septembra t. l.

Brno 32, 39, 75, 5, 68.

Tržne cene v Ljubljani

dne 14. septembra t. l.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	6	20	Špeh povojen, kgr.	—	64
Rež,	5	4	Surovo maslo,	—	74
Ječmen,	4	23	Jajce, jedno	—	3
Oves,	2	52	Mleko, liter	—	10
Ajda,	6	04	Goveje meso, kgr	—	64
Proso,	4	71	Telečje	—	58
Koruz,	4	40	Svinjsko	—	64
Krompir,	2	94	Koštrunovo	—	38
Leča,	10	—	Pišanec	—	35
Grah,	10	—	Golob	—	16
Fižol,	8	—	Seno, 100 kilo	—	160
Maslo,	—	94	Slama,	—	269
Mast,	—	66	Drva, trda, 4 metr.	—	750
Špeh frišen	—	56	„ mehka, 4 „	—	520

Vozne zvezke

(Rundreisebillets)

najpripravnije in najcenejše vozne karte sedajnosti, veljavne za vsak vlak, letne karte, prirejanje posebnih vlakov priporoča

Jos. Paulin v Ljubljani

mejnarodna potovalna pisarna, (9—12)

kjer je tudi o potovanju po celem svetu vse potrebno brezplačno pozvedeti. Za pismen odgovor naj se znamka priloži.

Zobni zdravnik iz Berolina

UNIV. MED.

DR. R. JACOBI

Stari trg št. 4 Ljubljani I. nadstropje

ordinuje od 9.—12. ure dopoldne in od 2.—5. ure popoldne; ob nedeljah od 9.—11. ure dopoldne; za siromake ob petkih od 9.—10. ure dopoldne. (22—17)